

PAL-ADVIES REGIONAAL WATERPROGRAMMA PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Laten we zorgen dat we niet nat gaan!

Water creëert de basisvoorwaarden van ons bestaan. Zonder goed en voldoende water geen drinkwater, geen gezonde leefomgeving en verdere aantasting van de biodiversiteit. Water heeft een economische, een ecologische en een sociaal culturele waarde. Het Regionaal Waterprogramma dat Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten heeft voorgelegd in de brief van d.d. 9 februari 2021, is dan ook belangrijk. De Provinciale Adviescommissie Leefomgeving (PAL) geeft graag een advies op hoofdlijnen.

Samengevat luidt dit advies:

- *Werk met alle macht aan het behalen van de Europese Kaderrichtlijn Water-doelen.*
- *Werk aan de basis van ons bestaan en koppel de KRW-doelstellingen aan het Omgevingsbeleid.*
- *Werk integraal en combineer opgaven.*
- *Werk optimaal samen voor een gebiedsgerichte aanpak.*
- *Vergeet de langere termijn niet.*
- *Definieer het begrip 'mooi water'*

KRW is een explosief dossier- werk met alle macht (samen) aan het behalen van de Europese Kaderrichtlijn Water-doelen

Het Regionaal Waterprogramma omvat o.a. de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) die tot doel heeft om (ook in de toekomst) te kunnen beschikken over goed en voldoende water. De Provincie constateert dat op diverse fronten de KRW-doelen niet gehaald worden en de waterkwaliteit volgens verschillende indicatoren (met name stikstof en chemische stoffen) zelfs verslechtert. Het behalen van de gestelde doelen rond de ecologische en chemische kwaliteit moet dan ook prioriteit 1 zijn. Daarbij is er een relatie met grondwater en water als drinkwater-grondstof. De recente onderzoeken over de gevolgen voor de volksgezondheid van de zogeheten Zeer Zorgwekkende Stoffen en vervuiling door medicijnresten onderstrepen de noodzaak water als "in gevaar" te beschouwen.¹

Het niet voldoen aan de KRW-doelen is een bedreiging voor onze leefomgeving en gezondheid. Mede gezien de verankering in Europese wetgeving, betekent het niet voldoen aan normen ook een risico van juridificering, waarmee delen van de samenleving verlamd kunnen raken, net als bij het stikstofdossier, en eerder de uitstoot van broeikasgassen (Urgenda-zaak).

De PAL pleit dan ook voor een krachtige inspanning van de provincie om samen met alle medeverantwoordelijken, belanghebbenden en stakeholders de doelen te halen. Mogelijk helpen de volgende suggesties.

Werk aan de basis van ons bestaan en koppel de KRW-doelstellingen aan het Omgevingsbeleid

In ons advies over het Omgevingsbeleid dd. februari 2021, hebben we gepleit voor het gebruik van de ruimtelijke ordening om via de integratie van functies te werken aan het herstel van de kwaliteit van bodem, water, lucht en biodiversiteit. Dit conform de doelstellingen rondom de Sustainable Development Goals (VN, concept-Omgevingswet), en de lagenbenadering. Het Regionaal Waterprogramma is een perfect instrument om dit te concretiseren. Beleidsontwikkeling, op welk dossier dan ook, moet worden gecombineerd met de inzet op verbetering van waterkwaliteit en -kwantiteit, waaronder klimaatadaptatie en waterretentie.

De opgaves rond water moeten in het Omgevingsbeleid worden verankerd ook om o.a. de KRW-doelen te kunnen behalen. Neem in dat kader bij alle beslissingen de biosfeer als afwegingskader, waarbij alleen verbetering wordt geaccepteerd. Dit sluit aan op hetgeen in

¹ PBL, [Nationale analyse Waterkwaliteit](#) (mei 2021)

de brief *Water verbindt* door de waterschappen en drinkwaterbedrijven bij het rijk wordt bepleit als onderdeel van een nieuw regeerakkoord. Zij roepen Rijk, provincies en gemeenten op “om met ons en de gebiedspartners in de regio werk te maken van de noodzakelijke ruimtelijke keuzes in de boven- en ondergrond voor een duurzame leefomgeving. Ook moeten overheden verbetering van de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater en de kwaliteit van bronnen voor drinkwater prioriteit geven in hun water- en omgevingsplannen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te kunnen halen”.²

Werk integraal en combineer opgaven

Verschillende opgaven kunnen worden gecombineerd met goed waterbeheer. Zoals de verbetering van biodiversiteit, omgevingskwaliteit, beleefbaarheid en recreatie, bodembeheer, transformatie landbouw en mogelijk energietransitie. Daarbij gaat het niet alleen om het behalen van de KRW-doelen, maar ook om aanpak rond waterveiligheid, grondwaterbeheer, drinkwaterproductie en zoetwaterbeleid. In het Omgevingsbeleid kan de verankering hiervan plaatsvinden, in de meer sectorale plannen (zoals het Regionale Waterprogramma) de uitwerking. Het principe “Functie volgt peil” (in plaats van het peil wordt aangepast aan de functie) wordt niet nader uitgewerkt en concreet in het Regionaal Waterprogramma, het blijft nu nog bij ambities. De integrale aanpak, 100% conform de intentie van de Omgevingswet, vraagt organisatorisch (intern) en qua governance tijd, maar is urgent gezien de grote bedreigingen op onze leefomgeving.

Werk optimaal samen voor een gebiedsgerichte aanpak

De PAL is ervan overtuigd dat een gebiedsgerichte samenwerking meer dan ooit een voorwaarde is voor het halen van onze doelstellingen. Wij hechten dan ook veel waarde aan inbreng van gebiedspartners en georganiseerde eigenaren en gebruikers van grond, bedrijfsleven, bouwers en andere maatschappelijke organisaties. Wat ons betreft zouden deze gesprekken vóór het verschijnen van een eerste versie van het Waterprogramma moeten plaatsvinden. Om bouwstenen te verzamelen, kansen van bestaande initiatieven erbij te betrekken, gezamenlijke doelen te definiëren en ambassadeurschap te creëren. In de nu volgende gebiedsuitwerkingen kan e.e.a. alsnog zodanig worden aangepakt. Samenwerking neemt niet weg dat er voor betrokkenen ook duidelijkheid moet zijn in verantwoordelijkheden, zoals tussen provincie, waterschappen, gemeenten en het rijk o.a. over het grondwaterdossier.

Vergeet de langere termijn niet

In het programma ligt een grote nadruk op de komende periode. Gezien de uitdagingen om de KRW-doelen te realiseren is dat begrijpelijk. Toch vinden wij dat de komende perioden ook benut moet worden om een visie op de lange termijn (2050) te ontwikkelen. Zo zien we de relatie tussen waterbeheer en andere urgente opgaven als de reductie van de uitstoot van broeikasgassen (veenweide) niet benoemd. Een lange termijn visie (2050) omtrent de beschikbaarheid van voldoende zoet water van goede kwaliteit en of het omgaan met verzilting van grondwater ontbreekt. Ook de relatie met de aanleg van zonneparken op water is buiten beschouwing gebleven. Op langere termijn zal de klimaatverandering mogelijk in de zomer leiden tot minder bevaarbaarheid van de rivieren (en dus andere mobiliteitskeuzes in het vrachtverkeer) en tot meer ontzilting van grondwater ten behoeve van de glastuinbouw waartoe de verwerking van brijn (restproduct na waterontzilting) op een verantwoorde manier dient te worden opgelost. Gekoppeld aan het Deltaprogramma kan een provinciaal visiedocument (op hoofdlijnen) worden opgesteld.

Definieer het begrip “Mooi water”

De provincie kiest als één van haar beleidskeuzes voor “Mooi en schoon water”. Het realiseren hiervan volgt uit de wettelijke taken en bevoegdheden van de provincie. Met betrekking tot “schoon” hanteert de provincie de KRW-doelen. De term “mooi water” wordt niet nader gedefinieerd, ook niet in de begrippenlijst. Het verdient aanbeveling deze term in de volgende versie wel te duiden, o.a. in relatie tot de kwaliteit van de leefomgeving.

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn geweest en op deze wijze een bijdrage te kunnen leveren aan de toekomst van Zuid-Holland.

2 UvW, *Samenwerkingsagenda Water verbindt* (mei, 2021)